

Одступање од
стандарднојезичке норме у
писменим радовима ученика
основне школе

Босиљка Спремо
инспектор–просвјетни савјетник



Одступање од језичке норме у писменим радовима ученика

- Циљ: утврдити у којој мјери ученици на крају основне школе владају језичким правилима и вјештинама, односно утврдити одступања која су видљива у писменим задацима.



На крају основне школе

- Ученици би требало да владају основном писмености која ће им омогућити да наставе своје школовање без тешкоћа, тј. да разумију прочитано и да могу да саопште своје мисли на јасан и организован начин, уз поштовање свих норми стандардног језика.



Стање писмености

- утврђивано је на основу увида у 180 свесака за писмене задатке ученика деветих разреда бањалучких школа;
- два писмена задатка писана у току првог полугодишта - 350 ученичких састава.



Нивои језичке структуре

- Умјесто фонетске/фонолошке норме фокусирали смо се графологију - на рукопис тј. на грешке у писању, обликовању и повезивању слова и правопис, тј. одступање од правописне норме.
- Фонеме у реализацији представљене су гласовима, графеме су представљене словима.



Рукопис – обликовање и повезивање слова

- Обликовање слова и повезивање у ријеч знатно одступа од правила доброг рукописа:
- Нека слова се не разликују - а, о – м, н, у;
- О велико је написано као нула;
- Н, ж, к пишу се као штампана слова;
- Велика писана слова Т, К, Ц пишу се као штампана слова;
- У ћирилици сви уч. једног одјељења пишу латинично к.



Правопис

- Одступања:
- писање великог слова – **Горски Вијенац, Московска црква, Коридор, Сјеверна Србија**
- састављено и растављено писање ријечи: **самном, незнам, неизгледају;**
- **не заборавна, не сигурна, ће мо**



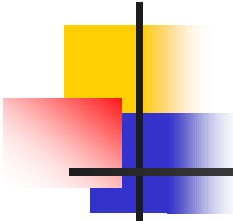
Правопис

- Највише грешака ученици су направили у **ијекавској замјени старословенског гласа јат.**
- Већина ученика гријеши само у неким ријечима, а неки у већини ријечи са замјеном јата, па тако читамо:
- **увјек, цјела, рјека, двје, свјет, замјени, сњег, поњели**
- **хтјео, љепог, видео, озљедио**
- **пијевање, осијећања, побиједа, изиједначен (резултат), ријечник и сл,**



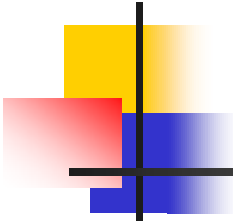
Правопис

- Свако друго одступање је врло ријетко, спорадично, тако да се врло ријетко нађу грешке као:
- изостављено **х** на крају ријечи: (ја)
би, одма
- **дошо** - примјери изједначава и асимилације
- **уђошмо, гледашмо, задатци**



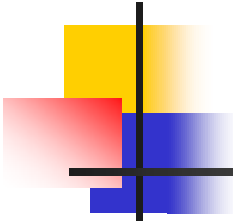
Лексички, граматички, синтаксички ниво

- Не показују се значајна одступања, али се уочава сиромашан рјечник.
- Само мали број ученика користи лексику која се не би могла сврстати у лексику књижевног језика. Више ученика користи ријеч **супер** која је уобичајена у говору младих, један ученика ријеч **блам**.
- У једном раду налазимо **насмешите** (насмијане), **разгледавање** (разгледање)



Лексички, граматички, синтаксички ниво

- Ученици скоро без грешке правилно употребебљавају падеже, примјењују правила слагања ријечи, а примијећено је да гријеше користећи приједлошко-падежне конструкције умјесто присвојних придјева, па у неким саставима читамо:
- родитељи од Милана, Шапа је пас од мога друга, књига од моје другарице, жена од капетана, син од казанџије, од Благојевог сина и сл. умјесто Миланови родитељи и др.



Лексички, граматички, синтаксички НИВО

- На овом нивоу показује се сиромаштво израза преточених у најчешће просте, неразвијене реченица, што упућује на потребу систематског рада на развијању мисли и реченица.



Закључак

- Ученици у доброј мјери владају стандарднојезичком нормом.
- Најслабија знања показују из графије и дјелимично ортографије.
- Ученици имају сиромашан рјечник, а приличан број ученика не обликују визуелно (графички) добро свој састав – не одваја композиционе дијелове, не означава одјељке, не обиљежава први ред.



Закључак

- Способност писменог изражавања је вјештина која се развија и усавршава.
- Систематски и промишљен рад, различите врста писмених радова, облика и поступака омогућиће ученицима да се јасно писмено изражавају уз поштовање свих норми стандардног језика.